

RAFA ROCA

Pastor Aicart, poesies i molt més

Les files de la Renaixença valenciana estan plenes d'autors desconeguts pel gran públic, de noms que les dècades i els manuals de literatura han oblidat, i que, en conseqüència, han quedat circumscrits als municipis i a les comarques en què varen desenvolupar la seua activitat professional. Aquest és el cas de Joan Baptista Pastor Aicart (1849-1917), metge de Beneixama (l'Alcoià), a qui Josep Martínez Sanchis, llicenciat en Filosofia i professor de l'IES Pare Arques de Cocentaina, acaba de dedicar una excel·lent obra que, sens dubte, contribuirà a rescatar de l'oblit les dotzenes d'escriptors valencians que, com Pastor, esperen la sort d'una anàlisi intensa, pacient i rigorosa.

El llibre, titulat *Joan B. Pastor Aicart, més enllà de la poesia*, ha estat editat per les Publicacions de la Universitat de València, i és fruit de la borsa d'estudi que l'any 2007 atorgà l'Ajuntament de Beneixama. El treball s'estructura en dues parts clarament diferenciades: la primera –integrada pels capítols «Infantesa i joventut (1849-1874)», «Escriptor i metge (1874-1895)» i «Creuant el segle (1895-1917)»– conté la biografia intel·lectual d'Aicart, i descansa bàsicament al damunt de la seua producció lírica i periodística; la segona consta dels quatre capítols restants, dedicats a «L'assaig», «El teatre», «Les ambaixades» –de Moros i Cristians: «actes teatrals patriòtics

en què un ambaixador musulmà i un cristià s'enfronten verbalment, l'un des de dalt del castell o atalaia i l'altre des de baix»– i «Altres escrits» –com ara contes, discursos, informes mèdics... i fins i tot un extens novenari–, una intensa activitat lletraferida que acredita l'eclecticisme que engalanava Pastor Aicart. Finalment, el volum es tanca amb un interessant arbre genealògic i un substanciós apèndix documental.

D'uns anys ençà, un grup d'investigadors sorgits al si de la Universitat de València venim declarant que, contra el que s'afirmà en els anys 60, 70 i 80 del passat segle, la Renaixença valenciana no fou cap fracàs, ja que donà de si tot el que la societat civil coetània estava disposada a permetre, tant des d'un punt de vista polític com cultural. Així ho ha entès també Josep Martínez quan, queixant-se de la visió historiogràfica tan negativa de què ha sigut objecte Pastor Aicart, ha afirmat: «Pastor formà part d'una generació d'homes que van voler i van saber trencar alguna cosa respecte del passat de segles que els precedia (...), de segles i segles d'oblit polític i abandonament cultural de dins i de fora. Per això podem no identificar-nos amb les abrandades poesies de Pastor i els altres coetanis, podem considerar-les inferiors a la poesia castellana o europea, però és com si volguérem criticar el corredor que comença una carrera dos

dies després que els altres competidors per no haver-la guanyada. En efecte, no l'ha guanyada, però almenys ha començat a córrer, i sense aquells corredors, que –no ho oblidem– tenien molt més fàcil escriure només en castellà, la cosa podia haver estat encara molt pitjor». Que Martínez arribe a les mateixes conclusions a què, si fa no fa, anteriorment hem arribat d'altres m'indica que és quan analitzem detalladament una obra o autor, quan els llegim i intentem comprendre'ls en el seu context, quan veraderament apreciem l'esforç i la intenció que s'amaguen al darrere.

La publicació del volum *Joan B. Pastor Aicart, més enllà de la poesia* representa un nou i important pas en l'estudi i la valoració de la contribució d'uns homes que, a més d'una profunda estima envers la llengua i la cultura dels valencians, demostraren unes grans dosis d'altruisme, voluntat i fermesa en les seues accions. I és per això que no més cal felicitar les entitats editorials i l'autor, Josep Martínez, pel rigor i la solvència amb què ha confeccionat la biografia; i demanar-li que s'ocupe de l'edició de la poesia valenciana de Pastor Aicart –integrada per 150 composicions!–, que sens dubte continuarà modificant, ben positivament, la visió que la majoria d'especialistes en literatura contemporània tenen encara de la nostra Renaixença.

Josep Martínez Sanchis

Joan B. Pastor Aicart Més enllà de la poesia

PUV